

Verslag bijeenkomst PWE toets RES Amsterdam

Datum: 18.10.2021
Locatie: Midwest, Amsterdam

Doel bijeenkomst

Op 18 oktober jl. vond een bijeenkomst plaats over de eerste opzet van de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) voor de Regionale Energie Strategie (RES) Amsterdam, met betrekking tot windzoekgebieden. Shannon Spruit (Populytics) lichtte tijdens de bijeenkomst de eerste opzet toe. Bij de bijeenkomst waren leden van Amsterdam Wind en Windalarm aanwezig op eigen titel. Doel was om met verschillende perspectieven aan tafel de eerste opzet van de PWE te bekijken, mogelijke aandachtspunten aan te wijzen en aanvullingen te bespreken. Daarnaast konden eerste vragen beantwoord worden over de PWE.

Toelichting PWE

De Participatieve Waarde Evaluatie is één van de activiteiten tijdens de Reflectiefase van de RES Amsterdam (wind). Dit is een methode om maatschappelijke waarden in kaart te brengen, naast de Maatschappelijke Kosten Baten Analyses (MKBA's). In de PWE wordt een keuzevraagstuk voorgelegd aan inwoners. De PWE zet hen als het ware in de schoenen van de besluitvormer door het keuzevraagstuk na te bootsen. Respondenten moeten een afweging maken en deze toelichten. Door de methode komen voorkeuren aan het licht, maar ook juist de motivaties daaronder. Wat zijn zorgen die respondenten hebben? Welke voorwaarden worden genoemd? Welke kansen zien ze? De PWE geeft daardoor een genuanceerd beeld van hoe er breder door inwoners wordt gedacht over een onderwerp.

In de PWE wordt gewerkt met zowel een panel als met een open raadpleging. Voor de RES Amsterdam is een panel samengesteld van 2000 inwoners van Amsterdam, geselecteerd op basis van opleidingsniveau, leeftijd en geslacht. Waarbij in het panel gekeken wordt naar een representatieve groep (een dwarsdoorsnede), krijgen in de open raadpleging alle inwoners van Amsterdam, en in principe ook inwoners van buurgemeenten, de kans om mee te denken. Het panel is reeds geselecteerd door een bureau en de open raadpleging is voor eenieder toegankelijk via een weblink.

Opzet PWE

De PWE bestaat uit vier delen:

- **Deel 1:** inleiding over het vraagstuk en de PWE aan de hand van een animatiefilmpje en een tekst
- **Deel 2:** vragen over wat respondenten van windenergie en opwekking van windenergie in de stad vinden
- **Deel 3:** Participatieve Waarde Evaluatie deel: welke afwegingen maken Amsterdammers als ze de windambitie zouden onderschrijven?
- **Deel 4:** aanvullende vragen over kenmerken van respondenten en verdiepende stellingen

Aandachtspunten en aanpassingen

Tijdens de bijeenkomst is de opzet van de PWE per onderdeel toegelicht. Daarbij hebben de aanwezigen vragen kunnen stellen, suggesties kunnen doen en aandachtspunten en aanvullingen mee kunnen geven.

Algemeen

- Er is nog niet besloten of er een test plaats zal vinden van de PWE RES Amsterdam. In het verleden is dit wel gedaan bij andere PWE's om te kijken of de vragen duidelijk zijn en of er geen vaktermen nog in staan.
- In de PWE kan via pop-ups en uitgaande links naar websites informatie toegevoegd worden. Daarbij is de balans belangrijk tussen aanvullende informatie toevoegen zodat deelnemers voldoende informatie tot hun beschikking hebben om de raadpleging goed in te vullen en de raadpleging toegankelijk houden. Het PWE team wil zoveel mogelijk bij de essentie blijven omdat niet iedere deelnemer in staat zal zijn om hele gedetailleerde informatie op te nemen. Voor de PWE is het immers juist belangrijk om zoveel mogelijk geluiden op te halen uit de maatschappij.
- In de PWE moet duidelijk worden dat er minder discussie is over de windmolens in het havengebied van Amsterdam.
- De bewoording in de PWE met betrekking tot het doel van de raadpleging en specifieke formuleringen over het zetten van deelnemers op de stoel van een bestuurder worden aangepast. De uitkomst van de PWE moet de gemeenteraad informatie en handvatten bieden. Door het team van de gemeente is hier reeds een specifieke zin voor geformuleerd.

Deel 1: Denk mee over windenergie in Amsterdam

Bij de introductie wordt een animatiefilmpje getoond over het vraagstuk en over de PWE raadpleging zelf.

Aandachtspunten

- Er zijn zorgen geuit over de weergave van windmolens in het introductie animatiefilmpje. Bij informatie over windenergie in Amsterdam worden vaker afbeeldingen gebruikt van (kleinere) windmolens in de haven. Het is belangrijk om deelnemers niet het verkeerde beeld mee te geven van de schaal van de windmolens- zowel niet te klein als te groot. Middels popups kunnen mogelijk voorbeelden getoond worden van de verwachte schaal van de windmolens.
- Daarnaast leidde het gebruik van de term windmolen versus windturbine tot vragen. In de PWE werd in deze versie de term windmolen gehanteerd. De gemeente hanteert de term windmolen omdat het de meest gebruikte zoekterm is online. Het is de vraag hoe de term invloed heeft op de framing van het vraagstuk. Het team van Populytics gaat hiernaar kijken en mogelijk extra informatie toevoegen.

Deel 2: Een aantal vragen

In het volgende onderdeel worden een aantal open vragen gesteld over windenergie en de windambitie. Dit is deels herhaling van het draagvlak onderzoek uit 2020. Op die manier kan gekeken worden of er veranderingen hebben plaatsgevonden in hoe inwoners van Amsterdam aankijken tegen windenergie en de ambitie van de stad. Bij de vragen is veel ruimte voor motivaties. Op die manier biedt de PWE inzicht in de afwegingen die mensen maken: welke voorwaarden vinden zij belangrijk?

Aandachtspunten en aanpassingen

- *Vraag 1: Heeft u het de afgelopen maand weleens gehad met iemand over windmolens in Amsterdam? En zo ja, hoe vaak?*
Aanpassen naar het afgelopen jaar (in plaats van de afgelopen maand) omdat de discussie over windmolens rondom de zomer gewoonlijk iets stilvalt.
- *Vraag 5: Om klimaatneutraal te zijn moet Nederland [xx] aan duurzame energie opwekken. Vindt u dat Amsterdammers genoeg duurzame energie moeten opwekken voor hun eigen gebruik?*

- Er werd opgemerkt dat de eerste vragen in dit deel gaan over windmolens en dat klimaatneutraliteit pas later wordt genoemd. Zou het beter zijn om eerst te vragen of mensen bezig zijn met klimaatverandering? Respondenten moeten namelijk een aantal stappen zetten om de link te maken tussen windmolens en klimaatneutraliteit. De urgentie is niet voor iedereen duidelijk. Daarbij speelt mee dat inwoners op verschillende manieren met klimaatverandering en om verschillende redenen met duurzame energie bezig zijn. Sommigen kijken bijvoorbeeld meer vanuit een economisch perspectief.
- De term klimaatneutraal moet verder toegelicht worden voor de gemiddelde burger. Daarnaast speelt de vraag of het in dit geval enkel woningen in Amsterdam betreft of ook de industrie?
- Deze vraag leidde tot discussie over of er naar andere regio's gerefereerd moet worden (Amsterdam is niet de enige die dit binnen eigen grenzen wil doen) en de grootte van de ambitie (de ambitie ligt hoger dan wat minimaal gevraagd wordt van Amsterdam). Dat zijn twee manieren van kijken. Het doel van deze vraag is inzicht krijgen in hoe de respondenten staan tegenover de windambitie van Amsterdam. Er is reeds een andere verwoording voor de vraag bedacht in de trant van: bent u het er mee eens om de windenergie binnen de eigen stadsgrenzen op te wekken? Populytics zal deze verwoording opnemen.
- *Vraag 7: De gemeente Amsterdam wil zoveel mogelijk duurzame energie opwekken binnen de gemeentegrenzen en dit niet afschuiven op andere gebieden. Wat vindt u hiervan?*
  - In de vraag wordt de term 'afschuiven' vervangen.
  - Tenslotte overlappen vraag 5 en 7 deels. Vraag 7 is meer open. Daar kan eventueel nog naar gekeken worden.

Deel 3: Welke afwegingen zou u maken als u de gemeenteraad was?

In de PWE staan de keuzedilemma's die de raad gaat ervaren en de afwegingen die ze moet maken. Het betreft hier de bovenwettelijke voorwaarden. In dit deel staat een theoretisch aantal megawatts weergegeven dat opgewekt kan worden in de zoekgebieden in Amsterdam. Bij het selecteren van de voorwaarden valt er steeds een aantal megawatts af, omdat bij het maken van een keuze bijvoorbeeld een deel van een zoekgebied afvalt. Dit is gebaseerd op berekeningen die onderliggend zijn aan de RES. De deelnemer krijgt direct feedback met ordergrootte. Aan de aanwezigen is gevraagd of de relevante beperkende voorwaarden in de PWE staan.

Aandachtspunten en aanpassingen

- Binnen de windambitie van Amsterdam is het krap om (meerdere) bovenwettelijke voorwaarden te stellen. Sommige voorwaarden maken het onmogelijk om de ambitie te halen. Omdat de Gemeenteraad de ambitie al heeft vastgelegd is het niet realistisch om deze in de PWE te verlagen. Het is interessant om te zien wat deelnemers kiezen binnen de beperkingen als zij de keuze voorgelegd krijgen.
- Na het onderdeel waarin de respondenten beperkende voorwaarden kiezen, wordt vraag 3 uit deel 2 van de PWE nogmaals herhaald. Deze gaat over hoe de deelnemers aankijken tegen windenergie in Amsterdam. Mogelijk heeft het inzicht dat ze hebben verkregen in de voorgaande exercitie invloed hierop.
- Het moet inzichtelijk voor de respondenten zijn dat de voorwaarden in de PWE bovenwettelijk zijn en dat initiatiefnemers al aan wettelijke normen moeten voldoen om windmolens te realiseren. Op dit moment staan door een uitspraak van de Raad van State de wettelijke normen ter discussie. Hier kan mogelijk aanvullende informatie via pop-ups over toegevoegd worden, echter moet ervoor gewaakt worden dat deze informatie niet te specifiek is.
- De bovenwettelijke voorwaarden in de PWE hoeven niet enkel een verband te hebben met het aantal megawatts dat gerealiseerd kan worden. Er kan ook gekeken worden naar kosten. Als de kosten te hoog worden is er immers geen businesscase. Gedacht kan worden aan stilstand van een molen op specifieke momenten. Hoe meer stilstand, hoe geringer het verdienmodel. Het team van Populytics kan hier waarschijnlijk ook mee rekenen en zal dit

verder uitzoeken.

- Brainstorm aanvullende voorwaarden:
  - Een voorwaarde met betrekking tot het landschap en esthetiek. Er wordt ook wel gesproken over horizonvervuiling. Vanaf welke afstand zijn molens te zien?
  - Een voorwaarde met betrekking tot omwonenden, bijvoorbeeld het aantal mensen dat overlast ondervindt. Het team van Populytics gaat dit verder bekijken omdat er verschillende typen van hinder zijn, die al deels terugkomen in de voorwaarden. Er is reeds een brede milieueffectenrapportage uitgevoerd die volgens Windalarm inzicht biedt in het mogelijk aantal gehinderden bij de zoekgebieden in de regio Amsterdam. De specifieke m.e.r. onderzoeken worden in een later stadium in opdracht van de initiatiefnemers uitgevoerd.
  - Een voorwaarde over lokaal profijt. Hoeveel er financieel geprofiteerd kan worden hangt deels af het aantal mensen dat in het gebied woont. Voor de beeldvorming is het belangrijk dat er niet wordt gesuggereerd dat er hele grote bedragen verdeeld kunnen worden onder inwoners. Voor de voorwaarde in de PWE kan het uitgangspunt van het NWEA gebruikt worden: een minimum van 50 cent per megawatt in een fonds en 50% lokaal eigenaarschap. Daarbovenop kan nog een omwonende-regeling of een omgevingsfonds. Ook zijn energiecoöperaties een optie waar Amsterdammers mee kunnen delen in het rendement. De gesprekken hierover met het gebied vinden pas in een later stadium plaats.

Deel 4: Aanvullende vragen

In het laatste deel staan aanvullende vragen over kenmerken van de respondenten en extra verdiepende stellingen. Het panel is geselecteerd op drie criteria voor een dwarsdoorsnede van de inwoners van Amsterdam: opleidingsniveau, leeftijd en geslacht. In dit deel worden aanvullende vragen gesteld waar analyses op uitgevoerd kunnen worden. Deze vragen worden aan het einde van de raadpleging gesteld om te voorkomen dat deelnemers beïnvloed worden in hun antwoorden. Door de aanwezigen werd inkomen, postcodegebied (in verband met de zoekgebieden) en het hebben van een huur- of koopwoning belangrijk gevonden als kenmerken. Daarnaast wordt nog een vraag toegevoegd over of mensen al betrokken zijn bij windinitiatieven of dat zij dit zouden willen in de toekomst.

Acties

- Het team van Populytics gaat de opmerkingen verwerken en zal hier over terugkoppelen.
- De aanwezigen kunnen aanvullende ideeën en aandachtspunten opsturen naar Shannon Spruit.
- Daarnaast sturen zij weergaven van windmolens aan Shannon die zij inzichtelijk vinden voor Amsterdam.
- Shannon en Naut Kusters hebben contact over de al uitgevoerde m.e.r. i.v.m. de mogelijke aanvullende voorwaarde over het aantal gehinderden in een gebied.

Bijlage: lijst met aanwezigen

Frank Boon (Amsterdam Wind)
 Caroline van der Kooi (Gemeente Amsterdam)
 Juliane Kurschner (Gemeente Amsterdam)
 Naut Kusters (Windalarm)
 Nadine Lodder (Public Mediation, verslaglegging)
 Marc Rijnveld (Public Mediation)
 Shannon Spruit (Populytics)
 Tineke de Vries (Amsterdam Wind)
 Martijn (Populytics)